

SPIERING EN FINT TERUG IN DE ZEESCHELDE

Jan Breine

Jan Breine

Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek

Duboislaan 14, 1560 Groenendaal

E-mail: jan.breine@INBO.be

Spiering (*Osmerus eperlanus*) en fint (*Alosa fallax*) zijn anadrome vissen die vanuit de zee de Zeeschelde opzwemmen om er te paaien. Van Neer en Erynck (1993) konden de aanwezigheid van beide soorten vanaf het Neolithicum tot de zestiende eeuw aantonen aan de hand van visbotten in vindplaatsen in België. In een tolboekje van Rumst (1470) wordt spiering vermeld als een soort waarvoor tolgeld moest betaald worden (Neyens, 1958). Uit een tekst van 1730 waarin de visrechten worden beschreven voor de Rupel, Dijle, Nete en Zenne blijkt dat voor het uitzetten van vis aan het Hof van Rumst een mand met 50 spieringen gegeven moest worden (Vrielynck *et al.*, 2003). Tot in 1825 kwam de fint of meivis nog massaal voor. Zo beschrijft Van Den Bogaerde in 1825 dat in de maand mei een '*groote menigte Meivisch*' wordt gevangen. Tot in 1900 waren spiering en fint nog zeer abundant in de Zeeschelde (Raveret-Wattel, 1900). En toen keerde het tij.

In 1905 begon het water in de Zeeschelde zo te stinken, door onder andere de vervuiling van de Zenne en Rupel, dat de vissersboten, dagen, zelfs weken, boven Antwerpen bleven liggen, met als gevolg dat de visserij op de spiering (in de winter) en meivis (rond Mariekerke) stil lagen (Rutgeers, 1911 in *Pêche et Pisciculture*, 1912). Toch werd af en toe, zoals in 1919, nog een sterke spiering optrek genoteerd tot in de Nete. Maar algemeen werden in de vorige eeuw deze vissen geleidelijk minder gevangen (Legrand en Rouleau, 1949). Vervuiling en overbevissing deden beide soorten verdwijnen uit de Zeeschelde met een kleine opflakking tijdens de Tweede Wereldoorlog. En dan keerde het tij opnieuw.

Fig. 1 Dubbele schietfuiken en ankerkuilboot in het Zeeschelde-estuarium
(Foto's: Jan Breine).

Sinds 1995 wordt op de Zeeschelde en zijrivieren op gestandaardiseerde wijze met fuiken vissen bemonsterd. In 2011 werd er ook door het INBO met ankerkuil gevist in de Zeeschelde. In 1995 werden ter hoogte van Zandvliet enkele spieringen gevangen. Het duurde tot 2005 vooraleer spiering werd gevangen ter hoogte van Antwerpen. Pas in 2007 werd spiering verder stroomopwaarts gevangen (Weert). Dat is hoogstwaarschijnlijk het gevolg van een verbetering van de waterkwaliteit gezien in maart 2007 het waterzuiveringsstation Brussel Noord werd geactiveerd. In de periode 2008-2012 stelden we een toename vast van het aantal spieringen. En sinds 2011 wordt deze soort ook verder stroomopwaarts tot in Appels gevangen (Breine en Van Thuyne, 2013a). Vanaf 2012 wordt spiering ook massaal gevangen met de ankerkuil tussen Zandvliet en Branst in de Zeeschelde (gemiddeld tot 119353 individuen uur-1 in 2013) (Breine en Van Thuyne, 2013b). Fint werd in 1999 voor het eerst opnieuw gevangen in Antwerpen. Verder stroomopwaarts duurde het tot 2009 voor de eerste (kleine) exemplaren werden gevangen. Met de ankerkuil werden pas in 2012 finten gevangen (gemiddeld 322 individuen uur-1 vissen). Vanaf deze periode worden zowel kleine (juvenile) als volwassen exemplaren in de Zeeschelde gevangen (Breine en Van Thuyne, 2013b).

Dank zij het de inspanningen van industrie en steden om het lozingswater te zuiveren is de waterkwaliteit van de Zeeschelde en zijrivieren sterk verbeterd en was het gelukkig niet te laat om verdwenen soorten zoals spiering en fint de kans te geven het estuarium opnieuw te gebruiken als paaihabitat en opgroeigebied.

REFERENTIES

Breine J en G. Van Thuyne. 2013a. Opvolging van het visbestand van het Zeeschelde-estuarium: Viscampagne 2012. INBO.2013.13. 66pp.

Breine J en G. Van Thuyne. 2013b. Opvolging van het visbestand van de Zeeschelde met ankerkuilvisserij: resultaten voor 2013. INBO.R.2013.1020474. 38 pp.

Legrand P.A. en E. Rouleau. 1949. Guide du pêcheur Belge.

Neyens J. 1958. Rumst. Van Romeinse nederzetting tot nijverheidsgemeente. Jozef Van In, Lier. 159 pp.

Pêche et Pisciculture. 1912. La pollution des eaux dans la province d'Anvers, 23: 360-362.

Van Neer W. en A. Ervynck. 1993. Archeologie en vis. Herlevend verleden 1, Zellik. 965 pp.

Van Den Bogaerde AJL. 1825. Het Distrikt St. Nikolaas, voorheen Land van Waas, Provincie Oost-Vlaanderen, beschouwd met betrekking tot deszelfs natuur- staat- en geschiedkunde; gevolgd door eene bijzondere beschrijving van elke stad, dorp of gemeente in hetzelfde gelegen, St.-Niklaas.

Vrielynck S., C. Belpaire, A. Stabel, J. Breine en P. Quataert. 2003. De visbestanden in Vlaanderen anno 1840-1950. Een historische schets van de referentietoestand van onze waterlopen aan de hand van de visstand, ingevoerd in een databank en vergeleken met de actuele toestand. Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer en Afdeling Water (AMINAL), Groenendaal, Juni 2002. 271 pp.